

Regeringens proposition 2013/14:7

Ändringar i statistiklagstiftningen

Prop.
2013/14:7

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 26 september 2013

Jan Björklund

Peter Norman
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnas förslag till ändringar i lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Ändringarna innebär bl.a. att kraven på statistikens kvalitet förtydligas. De viktigaste kvalitetskraven som ställs på den officiella statistiken ska framgå av lagen. Genom införandet av de nya reglerna fastslås de kvalitetskriterier som gäller för den europeiska statistiken och som i praktiken redan tillämpas av de statistikansvariga myndigheterna.

Vissa ändringar görs även i regleringen av vilka som är skyldiga att lämna uppgifter för den officiella statistiken, genom att det införs en uppgiftsskyldighet även för kommunalförbund. Vidare föreslås att det i lagen införs en skyldighet att lämna uppgifter för framställning av sådan europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen. Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 31 december 2013.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken	4
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Ändringar i lagen om den officiella statistiken	8
4.1	Den officiella statistikens kvalitet	8
4.2	Uppgiftsskyldighet	11
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	16
6	Konsekvenser	17
7	Författningskommentar	17
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Vad är officiell statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83)	20
Bilaga 2	Utredningens förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken	23
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	27
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	28
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	32
Utdrag ur protokoll från regeringssammanträde den 26 september 2013		34

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2013/14:7

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:99) om den officiella statistiken¹

*dels att 7–13 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 7, 10, 11 och 12 §§ ska utgå,
dels att 1, 3, 20, 24 och 25 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 a, 7 och 8 §§, av följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om officiell statistik.
Regeringen meddelar *bestäm- Regeringen meddelar före- skrifter* om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter).
Bestämmelserna i 14, 15 och 19 §§ gäller även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet.

3 §

Officiell statistik *skall* finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. *Den skall vara objektiv och allmänt tillgänglig.*

3 a §

Officiell statistik ska vara objektiv och allmänt tillgänglig.

Den officiella statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder. Följande kvalitetskriterier ska då tillämpas:

1. relevans: mått på i hur hög grad statistiken tillgodoser användarnas nuvarande och potentiella behov,

2. noggrannhet: grad av överensstämmelse mellan skattningarna och de okända sanna värdena,

3. aktualitet: perioden mellan

¹ Senaste lydelse av 7 § 2003:233.

den tidpunkt då de statistiska uppgifterna finns tillgängliga och den händelse eller företeelse som de beskriver,

4. punktlighet: den tid som förflyter mellan det datum då den statistikansvariga myndigheten gör uppgifterna tillgängliga och det datum då de ska lämnas,

5. tillgänglighet och tydlighet: hur användarna kan få tillgång till, använda och tolka uppgifter,

6. jämförbarhet: mätning av effekten av skillnader i de statistiska begrepp, mätverktyg och mätförfaranden som använts, när statistik från olika geografiska områden eller sektorsområden eller från olika tidsperioder jämförs, samt

7. samstämmighet: mått på i vilken utsträckning uppgifterna med tillförlitlighet kan kombineras på olika sätt och för olika ändamål.

7 §

Följande är skyldiga att till de statistikansvariga myndigheterna lämna uppgifter för den officiella statistiken och uppgifter för framställning av europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen:

1. näringsidkare,
2. ägare till en fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk, eller trädgårdsodling eller håller djur,
3. stiftelser och ideella föreningar, samt
4. kommuner, landsting och kommunalförbund.

Skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om uppgifts-

skyldigheten enligt första stycket.

Regeringen får vidare bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken.

8 §

Registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet är skyldiga att lämna följande uppgifter till de statistikansvariga myndigheterna för den officiella statistiken:

1. namn och person- eller organisationsnummer för den som bedriver verksamheten, och

2. antalet anställda, deras sysselsättning, löner och yrken samt vakanser.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

20 §

Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7–10 §§ inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *anmana* den uppgiftsskyldige att göra det.

En uppgiftsskyldig som inte följer *anmaningen* får vid vite föreläggas att fullgöra uppgiftsskyldigheten. Ett sådant föreläggande meddelas av den myndighet som utfärdat *anmaningen*.

Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 8 § inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *förelägga* den uppgiftsskyldige att göra det.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

24 §

Ett beslut enligt denna lag om *anmaning* eller *vitesföreläggande* eller om att någon skall ingå i en statistisk undersökning får inte överklagas. Övriga beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut om *vitesföreläggande* eller om att någon ska ingå i en statistisk undersökning får dock inte överklagas.

25 §

Till böter, högst 1 000 kronor, skall den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 7–10 §§ eller lämnar oriktig uppgift.

Den som överträtt ett vitesföreläggande *skall* inte dömas till ansvar för *gärningar* som omfattas av föreläggandet.

Allmänt åtal får väckas endast efter anmälan av den statistikansvariga myndigheten.

Den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 8 § men uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller lämnar oriktig uppgift, döms till penningböter, högst 1 000 kronor.

Den som *inte har följt* ett vitesföreläggande *ska* inte dömas till ansvar *enligt denna lag* för en *gärning* som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2013.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 31 mars 2011 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över Statistiska centralbyrån (SCB) och systemet för den officiella statistiken samt analysera för- och nackdelar med ett centraliserat respektive decentraliserat statistiksystem (dir. 2011:32). Utredningen antog namnet Statistikutredningen 2012.

Utredningen lämnade i maj 2012 delbetänkandet Registerdata för forskning (SOU 2012:36). Utredningen överlämnade vidare i december 2012 slutbetänkandet Vad är officiell statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83). En sammanfattning av slutbetänkandet i de delar som det berör lagen (2001:99) om den officiella statistiken finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag avseende dessa delar finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Efter att betänkandet remissbehandlats har kompletterande synpunkter inhämtats från SCB samt Sveriges Kommuner och Landsting. Remissyttrandena samt en sammanställning av remissvaren och de kompletterande synpunkterna finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2012/4635).

I denna proposition behandlas endast de ändringar som utredningen föreslagit avseende lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 augusti 2013 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som återges i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande återges i *bilaga 5*. Regeringen har följt Lagrådets förslag. Vissa språkliga ändringar har även gjorts i förhållande till lagrådsremissens förslag.

4 Ändringar i lagen om den officiella statistiken

4.1 Den officiella statistikens kvalitet

Regeringens förslag: De viktigaste kvalitetskraven som ställs på den officiella statistiken ska framgå av lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Kraven ska utgå från Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik och bestå av kvalitetskriterierna relevans, noggrannhet, aktualitet, punktlighet, tillgänglighet, jämförbarhet och samstämmighet.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna, bl.a. *Brottsförebyggande rådet* och *Vetenskapsrådet*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Domstolsverket* instämmer i bedömningen att kraven på statistiken bör införas i tillämplig författning. Enligt

myndigheten bör dock övervägas om, som utredningen föreslagit, verkligen samma krav ska ställas på samtliga statistikansvariga myndigheter. *Statskontoret* är tveksamt till att införa lagreglerade kvalitetskrav, men anser däremot att Statistiska centralbyrån (SCB) behöver formulera tydligare mål för sitt kvalitetsarbete.

Skälen för regeringens förslag

Vilka kvalitetskrav ställs i dag på den officiella statistiken?

De krav på statistikens kvalitet som finns i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken är relativt knapphändiga och allmänt hållna. Enligt 3 § lagen om den officiella statistiken ska statistiken vara objektiv och allmänt tillgänglig. Vidare anges i 13 § förordningen om den officiella statistiken att statistiken ska dokumenteras och kvalitetsdeklareras. I vissa avseenden anges mer detaljerade krav och rekommendationer i föreskrifter från SCB och riktlinjer från Rådet för den officiella statistiken. Därtill spelar rättsutvecklingen inom EU en ökande roll för det svenska statistiksystemet, bl.a. för kvalitetskraven.

Statistikkvalitet ses i huvudsak inte som något absolut begrepp inom systemet för den officiella statistiken, vilket också avspeglar den rådande synen internationellt. De kvalitetskriterier som tillämpas avser till stor del förhållanden som användaren från fall till fall får bedöma med hänsyn till de krav som gäller. Kvalitetssynen är alltså användarorienterad och kvaliteten avser alla egenskaper hos en viss statistik som har betydelse för hur väl den tillfredsställer användarens informationsbehov och förväntningar. Kvalitetsbegreppet för officiell statistik har, som det uttrycks i riktlinjer från Rådet för den officiella statistiken, fem huvudkomponenter:

1. *innehåll*: vad statistiken beskriver med avseende på t.ex. objekt och variabler,
2. *tillförlitlighet*: osäkerhetskällor och deras effekter på statistiken,
3. *aktualitet*: tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget,
4. *jämförbarhet och sammanvändbarhet*: möjligheter till jämförelser över tiden och mellan grupper, respektive till att använda statistiken tillsammans med annan statistik, samt
5. *tillgänglighet och förståelighet*: statistikens fysiska tillgänglighet och dess begriplighet.

Utöver dessa fem huvudkomponenter finns även underkomponenter. Därtill finns även andra faktorer av betydelse, som mer gäller produktionsprocessen än slutprodukten. Hit hör t.ex. sekretessregler och hur hänsyn tas till uppgiftslämnare.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik (i fortsättningen kallad EU:s statistikförordning) anges övergripande utgångspunkter för den europeiska statistikens kvalitet. Följande sju kvalitetskriterier ska enligt förordningen tillämpas vid framtagandet av den europeiska statistiken:

1. *relevans*: mått på i hur hög grad statistiken tillgodoser användarnas nuvarande och potentiella behov,

2. *noggrannhet*: grad av överensstämmelse mellan skattningarna och de okända sanna värdena,
3. *aktualitet*: perioden mellan den tidpunkt då de statistiska uppgifterna finns tillgängliga och den händelse eller företeelse som de beskriver,
4. *punktlighet*: den tid som förflyter mellan det datum uppgifterna görs tillgängliga och det datum som de skulle ha lämnats,
5. *tillgänglighet och tydlighet*: de villkor och sätt på vilka användarna kan få tillgång till, använda och tolka uppgifter,
6. *jämförbarhet*: mätning av effekten av skillnader i de statistiska begrepp, mätverktyg och mätförfaranden som använts, när statistik från olika geografiska områden eller sektorsområden eller från olika tidsperioder jämförs, samt
7. *samstämmighet*: mått på i vilken utsträckning uppgifterna med tillförlitlighet kan kombineras på olika sätt och för olika ändamål.

Även riktlinjerna för europeisk statistik (European Statistics Code of Practice) är av betydelse i sammanhanget. Riktlinjerna bygger på 15 principer som omfattar den institutionella miljön, processerna för statistikframställning och de statistiska produkterna. För varje princip finns ett antal indikatorer som används för att bedöma hur principen tillämpas.

En analys som gjordes år 2010 av Rådet för den officiella statistiken visade att det finns en åtminstone 85-procentig överensstämmelse mellan dagens svenska kvalitetskriterier och EU:s ursprungliga Code of Practice (se rådets promemoria Europeisk uppförandekod avseende statistik – en jämförelse med tillräcklig kvalitet).

Vilken kvalitet håller den svenska statistiken?

Utredningen har bedömt att den officiella statistiken generellt sett håller en hög kvalitet. Den kvalitetssyn som tillämpas i systemet för den officiella statistiken är, som ovan anförts, i hög grad användarorienterad. I sammanhanget bör framhållas att en användares åsikt om vad som är god kvalitet givetvis påverkas av såväl den subjektiva bedömningsgrunden, t.ex. hur kritiskt lagd användaren är, som vad man lägger i begreppet kvalitet. Vidare kan en användares bedömning av statistikens kvalitet även påverkas av hur heltäckande statistiken är.

I en europeisk jämförelse ligger SCB och det svenska statistiksystemet långt framme i bl.a. kvalitetshänseende. Det visade bl.a. en s.k. peer-review som genomfördes bland de europeiska statistikmyndigheterna 2007 (Peer review on the implementation of the European Statistics Code of Practice; utvärderingen finns tillgänglig på www.ec.europa.eu/eurostat).

Regeringen anser att den användarorienterade kvalitetssyn som används i den officiella statistiken är ändamålsenlig och att arbetet med att förbättra kvaliteten i den officiella statistiken bör fortsätta. Det handlar dock framför allt om att göra ett i grunden väl fungerande system bättre.

En åtgärd som kan förbättra den officiella statistiken är ett tydliggörande av de kvalitetskrav som ställs på statistiken. Regeringen delar

utredningens bedömning att kraven bör formuleras med utgångspunkt i de kvalitetskriterier som finns i EU:s statistikförordning. Regeringen anser också, till skillnad från *Domstolsverket*, att kraven bör gälla samtliga statistikansvariga myndigheter och att de bör införas i lagen om den officiella statistiken. Att införa kraven i lag har ett viktigt signalvärde. De krav som i dag ställs på statistikframställning överensstämmer vidare i huvudsak med de som utredningen föreslagit. I lagen bör mot denna bakgrund anges att den officiella statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder, samt att följande kvalitetskriterier ska tillämpas: relevans, noggrannhet, aktualitet, punktlighet, tillgänglighet och tydlighet, jämförbarhet samt samstämmighet.

4.2 Uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: Skyldigheten att lämna uppgifter för statistik ska även avse uppgifter för framställning av europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen (Eurostat).

Även kommunalförbund ska omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella och den europeiska statistiken.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldigheten. Regeringen ska även få bemyndiga myndigheter att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken. Vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten för registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet ska dock även fortsättningsvis enbart regleras i lag.

De statistikansvariga myndigheterna ska ges rätt att utan föregående uppmaning besluta att förena ett föreläggande att fullgöra en uppgiftsskyldighet med vite.

Regeringens bedömning: En viss utvidgning av uppgiftsskyldigheten bör ske i fråga om de uppgifter som ska lämnas av kommuner och landsting. I övrigt bör uppgiftsskyldigheten omfatta i huvudsak samma uppgifter som enligt gällande rätt.

Det bör framgå av förordningen (2001:100) om den officiella statistiken att de statistikansvariga myndigheterna ska sträva efter att begränsa uppgiftslämnarbördan och att de ska prioritera användningen av uppgifter ur tillgängliga register.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Regeringen föreslår till skillnad från utredningen att uppgiftsskyldigheten för den europeiska statistiken ska framgå av lagen och att även kommunalförbund ska vara uppgiftsskyldiga.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att erinra mot utredningens förslag och bedömning. *Statistiska centralbyrån (SCB)* tillstyrker en utökad uppgiftsskyldighet för kommuner och landsting. *Arbetsmiljöverket* tillstyrker förslaget att

regeringen ska ha rätt att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter till Europeiska kommissionen.

Socialstyrelsen och Kammarätten i Stockholm anser att en sanktionsmöjlighet bör införas för de kommuner och landsting som inte fullgör sin uppgiftsskyldighet och önskar att det utreds ifall kommuner och landsting skulle kunna omfattas av de möjligheter till tvångsmedel som följer av lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Kammarätten i Stockholm anser vidare att en definition av näringsidkare bör införas, antingen direkt i lagen eller genom en hänvisning till annan lagstiftning. *Datainspektionen* har i sitt remissyttrande bl.a. ifrågasatt om det är möjligt att i förordning föreskriva vilka uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldigheten. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* är tveksam till en utvidgad uppgiftsskyldighet och betonar vikten av att tydligare definiera vilka uppgifter som avses omfattas av skyldigheten och nyttan av dessa i statistiksammanhang. SKL anser vidare att kommuner och landsting inte bör åläggas fler krav på att lämna uppgifter till den officiella statistiken.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Gällande rätt

Skyldigheten att lämna uppgifter till den officiella statistiken regleras i lagen om den officiella statistiken. Uppgiftsskyldigheten omfattar näringsidkare och ägare till en fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk eller trädgårdsodling eller håller djur samt stiftelser, ideella föreningar, registrerade trossamfund, kommuner och landsting. Ett föreläggande om att vid vite fullgöra uppgiftsskyldigheten får beslutas först efter anmaning. I fråga om statliga myndigheter finns bestämmelser om uppgiftsskyldighet i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. En statlig myndighet ska enligt förordningen lämna de uppgifter som behövs för den officiella statistiken till statistikansvariga myndigheter. Uppgifterna ska lämnas vid den tidpunkt och på det sätt som myndigheterna kommer överens om.

Uppgiftsskyldighet förutsätter lagstöd

Föreskrifter som avser förhållandet mellan enskilda och det allmänna, kommunernas åligganden, trossamfund eller grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund ska meddelas genom lag (8 kap. 2 § första stycket 2–4 regeringsformen [RF]). Föreskrifter om uppgiftsskyldighet för angivna uppgiftslämnare förutsätter alltså stöd i lag. Riksdagen kan dock bemyndiga regeringen att, med vissa begränsningar som inte nu är aktuella, meddela föreskrifter om bl.a. förhållandet mellan enskilda och det allmänna samt om kommunernas åligganden (8 kap. 3 § första stycket 2 och 3 RF). Någon möjlighet att bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter om trossamfund som sådana finns dock inte. Trossamfund som bedriver näringsverksamhet omfattas dock i denna egenskap av de generella bestämmelser som gäller för näringsidkare (jfr prop. 1997/98:49 s. 12). Sammanfattningsvis kan således konstateras att riksdagen i stor utsträckning kan bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet.

Regeringen anser att det i lagen om den officiella statistiken alljämt bör anges vilka som är skyldiga att lämna uppgifter till den officiella statistiken och att uppgifterna ska lämnas till den statistikansvariga myndigheten. Förordningen om den officiella statistiken kompletterar lagen samt pekar ut vilka de statistikansvariga myndigheterna är och inom vilka områden det ska framställas statistik. Statistikområdet är rörligt och följer samhällsutvecklingen. Eftersom behoven ändras från tid till annan bör regleringen om vilka uppgifter som uppgiftsskyldigheten ska avse lämpligen tas in i föreskrifter på lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om detta. Regeringen avser att införa de aktuella föreskrifterna i förordningen om den officiella statistiken. Regeringen har för närvarande inte för avsikt att bemyndiga någon myndighet att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldigheten. De uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldigheten bör vara så tydligt angivna att den uppgiftsskyldige kan överblicka vilka uppgifter som kan komma i fråga. En viss uppräkningslista av uppgifter måste därför ske. De uppgifter som de registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet ska lämna in måste dock, i enlighet med vad som ovan anförts, även fortsättningsvis anges i lag.

Den nu föreslagna ordningen med ett normgivningsbemyndigande i lag för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet förutsätter att man i arbetet med att ta fram föreskrifterna tar ställning till hur varje utökning av uppgiftsskyldigheten förhåller sig till det skydd av den personliga integriteten som följer av 2 kap. 6 § andra stycket RF. Enligt denna bestämmelse är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Vid den ovan nämnda prövningen bör beaktas hur skyddet av den personliga integriteten begränsas av såväl behandlingen av den nya uppgiften i sig som behandlingen tillsammans med andra uppgifter för vilka uppgiftsskyldighet redan föreligger.

Regeringen anser att det för närvarande inte finns skäl att införa en möjlighet att besluta om sanktioner mot en kommun eller ett landsting som inte uppfyller sin uppgiftsskyldighet. Regeringen avser dock att följa utvecklingen och utesluter inte att det kan finnas anledning att återkomma i frågan.

I enlighet med utredningens förslag finns det skäl att effektivisera ordningen när det gäller de statistikansvariga myndigheternas möjligheter att få in uppgifter för den officiella statistiken. Detta bör ske genom att kravet på att ett föreläggande om att någon ska fullgöra sin uppgiftsskyldighet måste föregås av en anmaning om att lämna uppgifter tas bort.

Behöver uppgiftsskyldigheten för den officiella statistiken utökas?

SCB har i en skrivelse till utredningen redovisat sin syn på behovet av utökning av uppgiftsskyldigheten. Enligt SCB är uppgiftsskyldigheten i lagen om den officiella statistiken för närvarande inte tillräcklig för kommuner, landsting och kommunalförbund samt för vissa andra juri-

diska personer som stiftelser, ideella föreningar och registrerade trosamfund. SCB kan till följd av detta inte kräva in vissa uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla EU-rättsliga förpliktelser, bl.a. de som följer av rådets förordning (EG) nr 479/2009 om tillämpningen av protokollet om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och rådets förordning (EG) nr 2223/96 om det europeiska national- och regionalräkenskapsystemet i gemenskapen, och för att tillgodose de nationella behoven av officiell statistik.

SCB har vidare i skrivelsen angett att myndigheten samlar in en hel del ekonomiska uppgifter från kommuner och landsting med stöd av uppgiftsskyldigheten i lagen om den officiella statistiken. Detta gäller bl.a. uppgifter till den årliga ekonomiska undersökningen Räkenskapsammandrag för kommuner och landsting. Myndigheten har också erfarenhet av att samla in vissa ekonomiska uppgifter från kommuner, landsting och kommunalförbund på frivillig basis. Detta görs inom områden där uppgiftsskyldighet inte föreligger. Sådana undersökningar visar enligt SCB visserligen bättre svarsfrekvens än motsvarande undersökningar som riktas till näringsidkare och andra juridiska personer, men svarsfrekvensen är många gånger inte tillräcklig för de syften som statistiken ska användas till. En frivillig insamling ger därför enligt SCB oftast ett otillräckligt underlag för kommunala jämförelser, uppföljningar och analyser.

SCB har därutöver i sitt yttrande över departementspromemorian Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom ekonomiska och monetära unionen (Ds 2012:30) framhållit att en utökad uppgiftsskyldighet för kommuner, landsting, kommunalförbund och vissa juridiska personer är nödvändig om Sverige ska uppfylla kraven i rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (dnr Fi2012/70).

Regeringen anser att övervägande skäl talar för att, i enlighet med vad SCB efterfrågat i den ovan nämnda skrivelsen, föreslå en uppgiftsskyldighet för kommunalförbund i syfte att tillgodose de statistikansvariga myndigheternas behov av uppgifter. Någon sådan skyldighet föreslogs emellertid inte av utredningen. Under beredningen av lagstiftningsärendet i Regeringskansliet har synpunkter i denna fråga inhämtats från SCB och SKL. Myndigheterna har i samband med detta inte framfört några invändningar mot att kommunalförbund omfattas av samma uppgiftsskyldighet som kommuner och landsting. Regeringen föreslår därför att även kommunalförbund ska omfattas av denna uppgiftsskyldighet.

I samband med att nu gällande uppgiftskrav införs i förordningen om den officiella statistiken bör vidare uppräkningsen av uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldighet för kommuner och landsting kompletteras. I samband med detta kommer de behov av utökad uppgiftsskyldighet som SCB angivit att beaktas, bl.a. de som följer av direktivet om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

Regeringen anser inte att det finns anledning att vidta några ytterligare förändringar i fråga om de grupper som redan är uppgiftsskyldiga. Den nuvarande tillämpningen av näringsidkarbegreppet inom statistiken bör i

Uppgiftsskyldighet för framställning av europeisk statistik

Statistikansvariga myndigheter framställer europeisk statistik enligt såväl EU-förordningar som bestämmelser som har sin grund i EU-direktiv. Det finns dock, i enlighet med vad SCB framhållit i den ovan nämnda skrivelsen till utredningen, situationer då en EU-rättsakt ställer krav på att en svensk myndighet lämnar in en viss uppgift till den europeiska statistiken, utan att myndigheten har möjlighet att begära in uppgiften.

Ett direktiv är i princip inte bindande för enskilda utan föreskriver resultat som varje medlemsstat ska förverkliga inom ramen för sin nationella rättsordning. I huvudsak överlåter direktiven till medlemsstaten att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Ett krav i en EU-förordning är däremot direkt gällande i Sverige. De krav som ställs i en förordning är således bindande för en svensk myndighet. För att en myndighet ska kunna uppfylla dessa krav krävs att den har en lagstadgad möjlighet att hämta in behövliga uppgifter. Normalt regleras inte uppgiftsskyldigheten på EU-nivå utan faller enligt den s.k. subsidiaritetsprincipen på den nationella lagstiftningen. Själva uppgiftslämnandet måste därför regleras i svensk nationell rätt.

Regeringen bedömer att skälen för en utvidgning väger tyngre än önskan att minska uppgiftslämnarbördan. Regeringen anser därför att det bör införas en skyldighet för den som är uppgiftsskyldig för den officiella statistiken att lämna de uppgifter som behövs för att framställa sådan europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen. Regeringen föreslår, till skillnad från utredningen, att en sådan skyldighet införs i lagen om den officiella statistiken, i likhet med vad som gäller för den officiella statistiken. Regeringen föreslår vidare att det införs ett normgivningsbemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska omfattas av skyldigheten.

Särskilt om uppgiftslämnarbördan

Målsättningen att minska uppgiftslämnarbördan i samband med framställning av europeisk statistik kommer bl.a. till uttryck i riktlinjerna för europeisk statistik och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Regeringen angav för egen del 2009 i skrivelsen Regelförenklingsarbetet (skr. 2008/09:206) att den hade som mål att minska företagens administrativa kostnader med 25 procent. Under de senaste åren har ett stort antal initiativ tagits för att uppnå detta mål. Målet gäller inte enbart för statistiken. Faktum är att framtagandet av statistiken står för en relativt liten del av företagens totala kostnader för uppgiftslämnande. Hösten 2010 hade kostnaderna för uppgiftslämnandet minskat med totalt 7 procent. Kostnaderna för uppgiftslämnande inom statistikområdet hade minskats med 3 procent. Arbetet med att minska uppgiftslämnarbördan fortsätter alltså. I detta sammanhang kan också nämnas EU:s arbete med att minska uppgiftslämnarbördan genom förändringar i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 638/2004 om gemenskapsstatistik över varuhandeln

mellan medlemsstaterna (Intrastat). Intrastat är den rättsakt som står för merparten av företagens kostnader för uppgiftslämnande inom statistikområdet.

Möjligheterna att minska uppgiftsskyldigheten är beroende av en avvägning mellan målsättningen att minska bördan för uppgiftslämnarna och behovet av statistik. Det ankommer på varje statistikansvarig myndighet att hitta metoder som kan minska uppgiftslämnarbördan. Pågående initiativ av SCB och den allmänna strävan hos de statistikansvariga myndigheterna att minska denna börda torde leda till minskade kostnader för de uppgiftsskyldiga. Även den ökande användningen av administrativa uppgifter bör ha positiva effekter i detta avseende. För att tydliggöra behovet av att minska uppgiftslämnarbördan anser regeringen att det i förordningen om den officiella statistiken bör införas ett krav på att de statistikansvariga myndigheterna ska sträva efter att begränsa uppgiftslämnarbördan. Att införa detta uttryckliga krav fyller en viktig signalfunktion, vilket även bör komma kommuner och landsting till godo. Ett uttryckligt mål om minskad uppgiftslämnarbörda också för kommuner och landsting, som tidigare efterfrågats av SKL, omfattar dock ett betydligt större område än statistiken, varför frågan bör behandlas i ett annat och vidare sammanhang.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 31 december 2013.

Regeringens bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Utredningens förslag: Överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen har föreslagit att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2014. Utredningen har inte behandlat frågan om behovet av övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser, förutom *Domstolsverket*, tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. Domstolsverket anför att det kan finnas svårigheter att med så kort genomförandetid uppfylla kvalitetskraven.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk ska ha genomförts senast den 31 december 2013. Den nu föreslagna lagändringen möjliggör, som anförts i avsnitt 4.2, för regeringen att besluta de förordningsändringar som är nödvändiga för att genomföra direktivet. De förändringar av uppgiftsskyldigheten som de föreslagna och redovisade lag- och förordningsändringarna innebär utgör vidare endast en begränsad utvidgning av de nuvarande kraven. Regeringen anser mot denna bakgrund att lagändringen bör träda i kraft

6 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Lagförslaget förutsätts kunna genomföras inom ramen för befintliga ekonomiska ramar och inte föranleda några betydande kostnadsökningar eller andra konsekvenser.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot utredningens bedömning. *Försäkringskassan* anser dock att en ambitionshöjning för att skapa en förbättrad statistik kvalitet kan innebära ett ökat resursbehov för myndigheternas statistikverksamhet, men bedömer att ambitionshöjningen ryms inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet. *Domstolsverket* anser att ett införande av de föreslagna kvalitetskraven kan innebära kostnadskrävande åtgärder för myndigheten eftersom de uppgifter som myndigheten lämnar inte utgör en del av den europeiska statistiken. *Statens energimyndighet*, *Näringslivets regelnämnd* samt *Sveriges Kommuner och Landsting* bedömer att det finns en risk för att möjligheten att begära ut statistik överutnyttjas. De saknar vidare en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av de ökade kraven på uppgiftslämnande.

Skälen för regeringens bedömning: De kvalitetskrav som föreslås överensstämmer i huvudsak med de krav som redan tillämpas. Eventuella kostnadsökningar för uppgiftslämnande bedöms bli marginella och rymmas inom befintliga ekonomiska ramar. Regeringen anser vidare, i likhet med utredningen, att den utökade uppgiftsplikten för kommuner, landsting och kommunalförbund inte bör medföra några större ekonomiska konsekvenser eftersom dessa redan på frivillig basis i stor utsträckning lämnar uppgifter av det aktuella slaget.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. I *andra stycket* har en språklig justering gjorts på så sätt att ordet bestämmelser har bytts ut mot föreskrifter. Någon ändring i sak är inte avsedd.

3 §

Den tidigare andra meningen i paragrafen har flyttats till första stycket i den nya 3 a §. Paragrafen är i övrigt oförändrad.

3 a §

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 4.1.

Första stycket fanns tidigare i 3 § och har av redaktionella skäl, med en mindre språklig justering, förts över till denna paragraf. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I *andra stycket* anges inledningsvis att enhetliga standarder och harmoniserade metoder ska tillämpas vid bl.a. framställningen av den officiella statistiken. Som exempel på enhetliga standarder kan nämnas näringsgrensindelning och yrkesklassificering. Vidare anges de kvalitetskriterier som gäller för utveckling, framställning och spridning av statistik. Dessa kriterier utgör även viktiga verktyg vid bedömningen av kvaliteten i den officiella statistiken, bl.a. vid framtagandet av kvalitetsdeklarationer. Den fjärde punkten i stycket har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

7 §

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 4.2.

I *första stycket* anges vilka som är skyldiga att lämna uppgifter för den officiella statistiken och för framställning av sådan europeisk statistik som en statistikansvarig myndighet ska ge in till Europeiska kommissionen (Eurostat) enligt en EU-förordning. De uppgiftsskyldiga är desamma som ska lämna uppgifter för den officiella statistiken enligt nuvarande bestämmelser, med det tillägget att det införs en uppgiftsskyldighet för kommunalförbund. Skyldigheten för registrerade trosamfund som inte bedriver näringsverksamhet att lämna uppgifter för den officiella statistiken regleras dock i 8 §. Uppgifter för den officiella statistiken ska som tidigare lämnas till den statistikansvariga myndigheten. Denna ordning ska även tillämpas för de uppgifter som ska lämnas för den europeiska statistiken.

I *andra stycket* anges att uppgiftsskyldigheten för den officiella statistiken inte gäller för sådana uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden. Regleringen motsvarar nuvarande 12 §.

I *tredje stycket* finns ett normgivningsbemyndigande för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten. Sådana föreskrifter kan avse t.ex. vilka uppgifter som respektive kategori av uppgiftsskyldiga måste lämna för den officiella eller den europeiska statistiken. Bemyndigandet innebär inte att regeringen kan besluta att utvidga den krets av uppgiftsskyldiga som anges i första stycket.

I *fjärde stycket* föreskrivs att regeringen får bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken.

8 §

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 4.2.

Paragrafen reglerar uppgiftsskyldigheten för registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet. I den mån registrerade trossamfund bedriver näringsverksamhet omfattas de som näringsidkare av den uppgiftsskyldighet som regleras i 7 §.

Paragrafen motsvarar regleringen avseende trossamfund i nuvarande 10 och 12 §§. Någon ändring i sak är inte avsedd.

20 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 4.2.

Första stycket har justerats med hänsyn till de ändringar som gjorts i regleringen av uppgiftsskyldigheten. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I andra stycket har en ändring gjorts som innebär att det inte längre krävs att ett föreläggande till en uppgiftsskyldig att vid vite fullgöra sin uppgiftsskyldighet måste föregås av en anmaning att lämna uppgifterna. Det blir således möjligt för en statistikmyndighet att direkt använda sig av ett vitesföreläggande. Inget hindrar dock att myndigheten först uppmanar eller på något annat lämpligt sätt försöker förmå den enskilde att frivilligt fullgöra sin uppgiftsskyldighet. Det bör framhållas att insamlandet av uppgifter alltid sker på initiativ av den statistikansvariga myndigheten, som enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken även ska lämna information om de påföljder som kan följa om uppgiftsskyldigheten inte fullgörs.

Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

24 §

I paragrafen regleras frågan om överklagande av beslut enligt lagen.

Första stycket har justerats till följd av ändringen i 20 §. Stycket har även justerats språkligt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

25 §

I paragrafen regleras ansvaret för icke fullgjord uppgiftsskyldighet och lämnandet av felaktiga uppgifter.

Första stycket har ändrats med hänsyn till den ändrade regleringen av uppgiftsskyldigheten. Av bestämmelsen framgår att uppgiftsskyldigheten enligt 7 § första stycket 1–3 och 8 § är straffsanktionerad. Uppgiftsskyldighetens omfattning följer av de föreskrifter som meddelas av regeringen eller, såvitt avser officiell statistik, den myndighet som regeringen bestämmer. Paragrafen har anpassats till brottsbalkens terminologi.

Genom ändringarna i *andra stycket* förtydligas att en överträdelse av ett vitesföreläggande förhindrar ansvar enligt lagen. Ändringarna innebär också en språklig modernisering.

Ikraftträdandebestämmelsen

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 31 december 2013.

Sammanfattning av betänkandet Vad är officiell statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83)

Denna sammanfattning behandlar endast de delar av betänkandet Vad är officiell statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83) som berör lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

Utredningens övergripande uppdrag har varit att se över Statistiska centralbyrån (SCB) och systemet för den officiella statistiken. Det svenska systemet för officiell statistik är decentraliserat sedan den statistikreform som genomfördes den 1 juli 1994. SCB ansvarar för sektorsövergripande statistik och 26 sektorsansvariga myndigheter för den officiella statistiken inom sina områden. Den officiella statistiken regleras i lagen (2001:99) om den officiella statistiken, med den tillhörande förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Av detta regelverk framgår inom vilka områden det ska finnas officiell statistik och vilka statliga myndigheter som ansvarar för att statistiken tas fram. I lagen anges också att officiell statistik ska finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning samt att den ska vara objektiv och allmänt tillgänglig.

Rättsutvecklingen inom EU spelar en ökande roll för det svenska statistiksystemet. EU-reglerna kan avse dels statistik inom enskilda områden, dels allmänna krav som gäller för all EU-reglerad statistik. De senare framgår framför allt av EU:s statistikförordning. Denna förordning genomgår för närvarande en omfattande revidering. De kommande förändringarna avseende EU:s statistiksystem är väsentliga för utredningens överväganden. Även riktlinjerna för europeisk statistik, den s.k. Code of Practice, har betydelse i sammanhanget. Riktlinjerna är ett instrument för självreglering med principer för oberoende, integritet och ansvar och omfattar medlemsstaternas statistikmyndigheter och EU:s statistikmyndighet Eurostat.

Utredningens samlade bedömning är att systemet för den officiella statistiken i huvudsak fungerar väl i dag. Det bedöms inte föreligga några grundläggande systemfel som kräver att systemet genomgår en mer genomgripande förändring, utan det decentraliserade systemet både kan och bör upprätthållas. Detta betyder inte att det skulle saknas utmaningar i dagens statistiksystem eller att systemet inte kan behöva utvecklas i vissa delar. Men de förändringar som kan behöva göras kan enligt utredningens bedömning hanteras inom ramen för den befintliga grundmodellen.

I Sverige bör enligt utredningens mening även fortsättningsvis tillämpas en mer avgränsad definition av begreppet officiell statistik, med utgångspunkten att sådan statistik ska vara av särskild vikt för beskrivningen av samhället. EU-reglerad statistik bör dock i normalfallet alltid vara officiell statistik.

De erfarenheter som gjorts i utredningen – t.ex. genom kontakter med användare och utländska organ – talar för att dagens officiella statistik huvudsakligen är av god kvalitet. De åtgärder som kan krävas för att förbättra kvaliteten handlar i huvudsak om att göra ett i grunden väl fungerande system ännu bättre.

De viktigaste kvalitetskraven som ställs på den officiella statistiken bör enligt utredningens mening framgå av lagen om den officiella statistiken. Kvalitetskraven i lagen formuleras med utgångspunkt i de kvalitetskriterier som finns i EU:s statistikförordning. Mycket av innehållet i EU:s riktlinjer för europeisk statistik uppfylls redan i svensk rätt. Ytterligare någon av riktlinjernas principer kan dock behöva författningsregleras. Principen om en rimlig uppgiftslämnarbörda bör exempelvis införas i förordningen om den officiella statistiken. Merparten av principerna passar dock enligt utredningens uppfattning bäst i föreskrifter från SCB eller, som i dag, i allmänna riktlinjer som beslutas av myndigheten.

De statistikansvariga myndigheterna bedöms arbeta på ett seriöst sätt med kvalitetsfrågor, såväl enskilt som i gemensamma fora, bl.a. inom ramen för Rådet för den officiella statistiken. Då god kvalitet är av avgörande betydelse för den officiella statistikens tillförlitlighet och trovärdighet, är det väsentligt att myndigheterna även fortsättningsvis bedriver ett aktivt kvalitetsarbete.

Uppgiftsskyldighet

I lagen om den officiella statistiken regleras vilka aktörer som är uppgiftsskyldiga avseende officiell statistik och vilka uppgifter som skyldigheten avser. Utredningen föreslår vissa förändringar av denna reglering. Vilka som är skyldiga att lämna uppgifter till den officiella statistiken och att uppgiftsskyldigheten gäller gentemot de statistikansvariga myndigheterna ska alltså framgå av lagen om den officiella statistiken. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska dock ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldighet.

I huvudsak handlar det om samma uppgifter som i dag. Dock föreslås en viss utvidgning av de uppgifter som ska lämnas av kommuner och landsting. De närmare föreskrifterna rörande verkställigheten av uppgiftsskyldigheten ska delegeras till de statistikansvariga myndigheterna. För registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet ska dock uppgiftsskyldigheten och vilka uppgifter som omfattas liksom tidigare regleras i lag. Vidare föreslås att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om att de som är uppgiftsskyldiga till den officiella statistiken även ska vara skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för att framställa sådan europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen (Eurostat). Utredningen föreslår också att det av förordningen om den officiella statistiken ska framgå att de statistikansvariga myndigheterna ska sträva efter att begränsa uppgiftslämnarbördan och prioritera användandet av administrativa data om sådana finns tillgängliga.

Uppgiftsskyldigheten beslutas normalt inte på EU-nivå utan faller enligt den s.k. subsidiaritetsprincipen på den nationella lagstiftningen. Skälet till att uppgiftsskyldigheten finns i lagen om den officiella statistiken är att regeringsformens bestämmelser kräver reglering i lag för att en uppgiftsplikt ska konstitueras (8 kap. 3 §). Det krävs också att den är preciserad till sitt innehåll. Den måste vara så exakt att den som blir uppgiftsskyldig ska kunna bedöma dess innehåll och omfattning. Uppgiftsskyldigheten i lagen om den officiella statistiken gäller näringsidkare, kommuner och olika organisationer. Enskilda personer i egenskap av privatpersoner omfattas inte.

Utredningen har analyserat om förteckningen över de uppgifter som näringsidkare och andra är skyldiga att lämna för den officiella statistiken är ändamålsenlig när det gäller avvägningen mellan behovet av uppgifter för den officiella statistiken och målsättningen att minska bördan för uppgiftslämnarna. Även behovet av och förutsättningarna för att samla in och behandla ekonomiska uppgifter för den officiella statistiken från kommuner och landsting har analyserats, varvid även uppgiftsskyldigheten för kommuner, landsting och kommunalförbund setts över.

Utredningens förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken

Prop. 2013/14:7
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:99) om den officiella statistiken²

*dels att 7–13 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 7, 10, 11 och 12 §§ ska utgå,
dels att 1, 3, 20, 24 och 25 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 a, 7, 8 och 9 §§, av följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om officiell statistik.

Regeringen meddelar *bestämmelser* om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter).

Bestämmelserna i 14, 15 och 19 §§ gäller även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet.

Regeringen meddelar *föreskrifter* om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter).

3 §

Officiell statistik *skall* finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. *Den skall vara objektiv och allmänt tillgänglig.*

Officiell statistik *ska* finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning.

3 a §

Officiell statistik ska vara objektiv och allmänt tillgänglig.

Den officiella statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder. Särskilt följande kvalitetskriterier ska tillämpas.

1. Relevans: mått på i hur hög grad statistiken tillgodoser användarnas nuvarande och potentiella behov.

2. Noggrannhet: grad av överensstämmelse mellan skattningarna och de okända sanna värdena.

3. Aktualitet: perioden mellan

² Senaste lydelse av 7 § 2003:233.

den tidpunkt då de statistiska uppgifterna finns tillgängliga och den händelse eller företeelse som de beskriver.

4. *Punktlighet*: den tid som förflyter mellan det datum uppgifterna görs tillgängliga och det datum som de skulle ha lämnats.

5. *Tillgänglighet och tydlighet*: de villkor och sätt på vilka användarna kan få tillgång till, använda och tolka uppgifter.

6. *Jämförbarhet*: mätning av effekten av skillnader i de statistiska begrepp, mätverktyg och mätförfaranden som använts, när statistik från olika geografiska områden eller sektorsområden eller från olika tidsperioder jämförs.

7. *Samstämmighet*: mått på i vilken utsträckning uppgifterna med tillförlitlighet kan kombineras på olika sätt och för olika ändamål.

7 §

Skyldiga att lämna uppgifter till de statistikansvariga myndigheterna för den officiella statistiken är:

1. näringsidkare,
2. ägare till en fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk, eller trädgårdsodling eller håller djur,
3. stiftelser och ideella föreningar, och
4. kommuner och landsting.

Uppgiftsskyldigheten gäller inte för sådana uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldighet enligt första stycket.

8 §

Regeringen får meddela föreskrifter om skyldighet för den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § att lämna de uppgifter som behövs för att framställa sådan europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen (Eurostat).

9 §

Registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet är skyldiga att lämna följande uppgifter till de statistikansvariga myndigheterna för den officiella statistiken:

1. namn och person- eller organisationsnummer för den som bedriver verksamheten, och

2. antalet anställda, deras sysselsättning, löner och yrken samt vakanser.

Uppgiftsskyldigheten gäller inte för sådana uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

20 §

Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7–10 §§ inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *anmana* den uppgiftsskyldige att göra det.

En uppgiftsskyldig som inte följer anmaningen får vid vite föreläggas att fullgöra uppgiftsskyldigheten. Ett sådant föreläggande meddelas av den myndighet som utfärdat anmaningen.

Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 9 § inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *förelägga* den uppgiftsskyldige att göra det.

Ett sådant beslut om föreläggande får förenas med vite.

24 §

Ett beslut enligt denna lag om anmaning eller vitesföreläggande eller om att någon skall ingå i en statistisk undersökning får inte överklagas. Övriga beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut om att förelägga någon vid vite eller om att någon ska ingå i en statistisk undersökning får dock inte överklagas.

25 §

Till böter, högst 1 000 kronor, skall den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 7–10 §§ eller lämnar oriktig uppgift.

Den som överträtt ett vitesföreläggande *skall* inte dömas till ansvar för gärningar som omfattas av föreläggandet.

Allmänt åtal får väckas endast efter anmälan av den statistikansvariga myndigheten.

Den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 9 § och uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin uppgiftsskyldighet, eller lämnar oriktig uppgift, döms till penningböter, högst 1 000 kronor.

Den som *inte har följt* ett vitesföreläggande *ska* inte dömas till ansvar *enligt denna lag* för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Efter remiss har yttrande över betänkandet Vad är officiell statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83) kommit in från Riksbanken, Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för övre Norrland Kammarrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Domstolsverket, Brottsförebyggande rådet, Migrationsverket, Datainspektionen, Kommerskollegium, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Myndigheten för vårdanalys, Statens beredning för medicinsk utvärdering, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Statskontoret, Boverket, Lantmäteriet, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Lotteriinspektionen, Statistiska centralbyrån, Statens skolverk, Ungdomsstyrelsen, Myndigheten för yrkeshögskolan, Universitetskanslersämbetet, Göteborgs universitet, Örebro universitet, Högskolan i Gävle, Kungliga biblioteket, Vetenskapsrådet, Centrala etikprövningsnämnden, Centrala studiestödsnämnden, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Sveriges lantbruksuniversitet, Livsmedelsverket, Sametinget, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Post- och telestyrelsen, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Bolagsverket, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Statens kulturråd, Myndigheten för kulturanalys, Riksarkivet, Arbetsmiljöverket, Medlingsinstitutet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Näringslivets regelnämnd, Svenska institutet för europapolitiska studier, Svenska journalistförbundet, Svenska marknadsundersökningsföretag, Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers Centralorganisation samt Sveriges Kommuner och Lands-ting.

Därutöver har även Karolinska institutet, Arbetsgivarverket, Fackförbundet ST, Finansbolagens förening, Ramböll Management Consulting, Regionala tillväxtnämnden i Region Skåne, Sweco Euro-futures AB samt WSP Analys & Strategi yttrat sig.

Riksrevisionen, Valmyndigheten, Riksgäldskontoret, Linköpings universitet, Regelrådet (N 2005:08), Arbetsförmedlingen, Facket för Service och Kommunikation, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation samt Tidningsutgivarna har inbjudits att lämna synpunkter, men avstått från att yttra sig eller inte avhörts.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:99) om den officiella statistiken³

dels att 7–13 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 7, 10, 11 och 12 §§ ska utgå,
dels att 1, 3, 20, 24 och 25 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 a, 7 och 8 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om officiell statistik.
Regeringen meddelar *bestäm- Regeringen meddelar före-*
melser om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter). (statistikansvariga myndigheter).
Bestämmelserna i 14, 15 och 19 §§ gäller även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet.

3 §

Officiell statistik *skall* finnas för allmän information, utrednings- verksamhet och forskning. *Den skall vara objektiv och allmänt tillgänglig.*

3 a §

Officiell statistik *ska* finnas för allmän information, utrednings- verksamhet och forskning.

Den officiella statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder. Följande kvalitets-
kriterier ska då tillämpas:

1. relevans: *mätt på i hur hög grad statistiken tillgodoser användarnas nuvarande och potentiella behov,*

2. noggrannhet: *grad av överensstämmelse mellan*

³ Senaste lydelse av 7 § 2003:233.

skattningarna och de okända sanna värdena,

Prop. 2013/14:7
Bilaga 4

3. aktualitet: perioden mellan den tidpunkt då de statistiska uppgifterna finns tillgängliga och den händelse eller företeelse som de beskriver,

4. punktlighet: den tid som förflyter mellan det datum uppgifterna görs tillgängliga och det datum som de skulle ha lämnats,

5. tillgänglighet och tydlighet: hur användarna kan få tillgång till, använda och tolka uppgifter,

6. jämförbarhet: mätning av effekten av skillnader i de statistiska begrepp, mätverktyg och mätförfaranden som använts, när statistik från olika geografiska områden eller sektorsområden eller från olika tidsperioder jämförs, samt

7. samstämmighet: mått på i vilken utsträckning uppgifterna med tillförlitlighet kan kombineras på olika sätt och för olika ändamål.

7 §

Följande är skyldiga att till de statistikansvariga myndigheterna lämna uppgifter för den officiella statistiken och uppgifter för framställning av europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen:

1. näringsidkare,

2. ägare till en fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk, eller trädgårdsodling eller håller djur,

3. stiftelser och ideella föreningar, samt

4. kommuner, landsting och kommunalförbund.

Skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första stycket.

Regeringen får vidare bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken.

8 §

Registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet är skyldiga att lämna följande uppgifter till de statistikansvariga myndigheterna för den officiella statistiken:

1. namn och person- eller organisationsnummer för den som bedriver verksamheten, och

2. antalet anställda, deras sysselsättning, löner och yrken samt vakanser.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

20 §

*Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7–10 §§ inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *anmana* den uppgiftsskyldige att göra det.*

*En uppgiftsskyldig som inte följer *anmaningen* får vid vite föreläggas att fullgöra uppgiftsskyldigheten. Ett sådant föreläggande meddelas av den myndighet som utfärdat *anmaningen*.*

*Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 8 § inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *förelägga* den uppgiftsskyldige att göra det.*

Ett sådant beslut om föreläggande får förenas med vite.

24 §

*Ett beslut enligt denna lag om *anmaning* eller *vitesföreläggande* eller om att någon skall ingå i en statistisk undersökning får inte överklagas. Övriga beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.*

Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut om att förelägga någon vid vite eller om att någon ska ingå i en statistisk undersökning får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

25 §

Till böter, högst 1 000 kronor, skall den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 7–10 §§ eller lämnar oriktig uppgift.

Den som överträtt ett vitesföreläggande *skall* inte dömas till ansvar för *gärningar* som omfattas av föreläggandet.

Allmänt åtal får väckas endast efter anmälan av den statistikansvariga myndigheten.

Den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 8 § men uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller lämnar oriktig uppgift, döms till penningböter, högst 1 000 kronor.

Den som *inte har följt* ett vitesföreläggande *ska* inte dömas till ansvar *enligt denna lag för en gärning* som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2013.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-09-06

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

Ändringar i statistiklagstiftningen

Enligt en lagrådsremiss den 22 augusti 2013 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Gustav Forsberg, biträdd av ämnesrådet Agne Pettersson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

3 a §

I paragrafens andra stycke uppräknas sju kvalitetskriterier som ska tillämpas för den officiella statistiken. I fjärde punkten anges kriteriet ”punktlighet”. Detta definieras som ”den tid som förflyter mellan det datum uppgifterna görs tillgängliga och det datum som de skulle ha lämnats”. Innebörden härav är inte klar. Vid lagrådsföredragningen har emellertid upplysts att punkten endast avser den statistikansvariga myndighetens egen verksamhet. Lagrådet anser att detta bör komma till tydligt uttryck, exempelvis genom att punkten formuleras enligt följande.

4. punktlighet: den tid som förflyter mellan det datum då den statistikansvariga myndigheten gör uppgifterna tillgängliga och det datum då de ska lämnas.

7 §

I de nu gällande 7–11 §§ finns bestämmelser om vilka som är skyldiga att lämna uppgifter för den officiella statistiken och vilka slags uppgifter de uppgiftsskyldiga ska lämna. I remissen föreslås en ändrad reglering. I den föreslagna 7 § föreskrivs vilka som är uppgiftsskyldiga. Vidare föreskrivs att regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten och att regeringen får bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter till den officiella statistiken. En reglering av samma innebörd som den nuvarande föreslås i 8 § för registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet.

Motsvarande förslag av Statistikutredningen 2012 kritiserades under remissbehandlingen av utredningens slutbetänkande. En remissinstans ifrågasatte om det var möjligt ur konstitutionell synvinkel, och om det

var lämpligt med avseende på de enskildas personliga integritet, att reglera i förordning vilka uppgifter som skulle omfattas av uppgiftsskyldigheten för näringsidkare och kommuner. Det hänvisades till 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Enligt denna bestämmelse är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

I lagrådsremissen förklarar regeringen att den föreslagna ordningen – med ett normgivningsbemyndigande i lag för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten – förutsätter att man i arbetet med att ta fram föreskrifterna tar ställning till hur varje utökning av uppgiftsskyldigheten förhåller sig till det skydd av den personliga integriteten som följer av 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

Under föredragningen har vidare anförts att möjligheten för regeringen att bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken (7 § fjärde stycket) kan komma att omfatta även föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas. Skälen för en sådan ordning, vilken kan inge vissa betänkligheter med hänsyn till den utökade uppgiftsskyldighet som den möjliggör, har inte berörts i remissen. Vid föredragningen har emellertid också upplysts att något sådant bemyndigande till myndigheterna inte avses lämnas i den förordning om ändring i statistikförordningen som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Enligt Lagrådets mening bör regeringens avsikt i denna del i vart fall redovisas i lagstiftningsärendet.

Lagrådet vill tillägga att bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är överordnad de bemyndiganden som föreslås och de föreskrifter som kan komma att meddelas med stöd av bemyndigandena. Med stöd av bemyndigandena kan alltså inte meddelas någon föreskrift som strider mot regeringsformen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 september 2013

Närvarande: statsrådet Björklund, ordförande, och statsråden Ask, Erlandsson, Borg, Ohlsson, Norman, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Hatt, Ek, Enström, Svantesson

Föredragande: statsrådet Norman

Regeringen beslutar proposition 2013/14:7 Ändringar i statistiklagstiftningen